

de Principer, som Forespørgerne ville have lagt til Grund for den Sag, de have bragt frem, ogsaa maatte omfatte Kjøbstadsforholdene. Det forekommer mig, at det kunde være ønskeligt, om man kunde komme til nogen Forstaaelse i denne Sag, thi det synes mig, at vi ikke ere enige om Nogetsomhelst angaaende det Spørgsmaal, der her er bragt frem. Der eksisterer en Lov om Mulctsystem ved Skoleundervisningen, som i sin Strenghed aldrig gjenneføres; men er det heldigt at have en Lov, som aldrig bliver gjenneført? Det er jo dog i Almindelighed Noget, som man ikke huder. Skulde vi altsaa ikke være enige om, at den Lov, der eksisterer om Mulctsystemet, ikke er tidsbærende, men bør snarest muligt skaffes tilside for en ny? Allerede dette var dog en Enighed, hvis man fra alle Sider kunde blive enige derom. Det er ikke blot Tilfældet, at Lovene i sin yderste Strenghed ikke gjenneføres, men selv dens mildeste Bestemmelser gjenneføres ikke. I eet Sogn følger man visse Regler, og i et andet Sogn andre, men der eksisterer, det tør jeg påstaa, ikke een Commune i hele Landet, hvor man endog gjennefører Lovens mildeste Bestemmelser efter dens Ordlyd. Det er derfor min Overbevisning, at Lovens Bestemmelser baade med Hensyn til de lettere Mulcter og til Straffearbejde og Sigt ere aldeles forældede, ligesom jeg er enig med det ærede Medlem for Svendborg Amts 2den Valgtreds (P. E. Olsen) i, at man, ved at bruge denne Bestemmelse, kun gjør Skade uden i mindste Maade, dersom overhovedet Dvang kunde føre til Noget, at føre derhen, som de Herrer Forsvarere af Dvangssystemet troe, at det kunde føre. Det kunde dog maaskee være, at netop den Omstændighed, at vi 53 Aar efter, at Loven om Almueundervisningen i Kjøbstæderne og paa Landet er givet, endnu ikke staae bedre med Hensyn til Almueundervisningen, naagt det maa erkjendes, at den Værestand, vi nu have, i Dygtighed og visdom ogsaa i Værestæder staaer langt frem for den, vi da havde — det kunde maaskee være, at netop dette er et stærkt Vidnesbyrd imod det Dvangssystem, som man i de 53 Aar har fulgt. Det forekommer mig mærkeligt at sige: Ja, vi have haft dette Dvangssystem med Hensyn

til Skoleundervisningen i 53 Aar, men desnaagt have vi ved disse Midler ikke ført det videre frem, skjøndt vi have tilskyndet dertil ved mange andre Midler, og derfor skulle vi beholde Dvangen. Dette er i mine Dine en forunderlig Sluening; jeg troer, at de Andre kunne have ligesaa god Grund til at sige: Nu have vi i 53 Aar haft Dvangen, og naagt alle Udgifter og Beføjninger har den ikke ført til mere, lad os nu skifte System; for Dvang, nu Frihed, lad os see, hvad der bringer meest Velsignelse, enten Principet Dvang eller Principet Frihed. Man kan ikke gaae i det reent Smaalige og Minutiøse og opregne enkelte Tilfælde; Loven er ikke givet for Undtagelserne, men for den almindelige Regel. Det ligger saaledes for mig, at dette Dvangssystem ofte har skilt Skolen for Folkebevidstheden, ikke som det, Skolen dog i og for sig skulde være, men som, jeg havde nær sagt, et Slags Luthus. Ved andre Ord, Dvangen har forhindret, at Folk have faaet Dinene op for, at de Forsanstaltninger, der ere gjorte til Almueundervisningens Fremme, virkelig ere trusne i Interesse for de menige Folk, men det vil træde anderledes frem, Folkebevidstheden vil i denne Henseende faae en ganske anden Farve, dersom man gjennefører det andet Princip. Det undrer mig ikke at have hørt alle de Foredrag, som vi have hørt til Forsvar for Mulctsystemet af de Herrer, som, hver Gang der er Tale om Gjenneførelse af Frihedsbestemmelser i den ene eller anden Retning, ikke tiltroe den menige Mand nogen egentlig Dygtighed til at varetage sit eget eller Landets Lard; det undrer mig ikke at høre Foredrag for Dvangssystemet fra den Side, thi naar man finder, at den menige Mand ikke er politisk dannet nok til at være Vælger til Landets lovgivende Forsamling, ikke er skicket f. Ex. til at varetage Vædsenet og saadant Noget hjemme i Communen, men der skal f. Ex. kun $\frac{1}{5}$ af Communens Beboere raade, saa kan jeg vel forstaae, at man heller ikke finder ham skicket til at varetage sine Børns Lard. Altsaa, fra den Side kan jeg overordentlig vel forstaae, at man forsvaret det eksisterende Dvangssystem; men, naar Forsvaret kommer fra en Side, der dog ofte vidner om, at man har Tro paa Frihedens